

SCHENKINGEN IN HET REGISTRATIERECHT

door Eddy LECLAIR

INLEIDING

1. Het registratierecht kan worden bepaald als een belasting op het rechtsverkeer onder levenden, die geheven wordt door de ontvanger der registratie ter gelegenheid van een formaliteit waaraan de akte of het geschrift, de titel uitmaken van het belastbaar feit of ervan doen blijken, van overheidswege onderworpen is of vrijwillig kan onderworpen worden. Het registratierecht is dus een formaliteitsbelasting op het rechtsverkeer onder levenden (1).

Het voor de heffing in aanmerking genomen rechtsverkeer heeft hierdoor een onbetwistbaar civielrechtelijk karakter en beperkt zich voor meer dan 90 ten honderd tot hetgeen door authentieke akte wordt openbaar gemaakt of betrekking heeft op onroerende goederen. Het handelsverkeer valt dus normaal buiten het toepassingsgebied der registratierechten, doch wordt door de Belgische wetgeving als belastbare stof gereserveerd voor het zegelrecht en de met zegel gelijkgestelde taxes.

2. Het registratierecht van schenkingen slaat op de schenkingen van alle goederen zowel roerende en onroerende, lichamelijke en onlichamelijke, met

(1) Verslag aan de Koning, art. 12. reg.wet.

uitzondering van de onroerende goederen in het buitenland gelegen, cfr. reg.wet art. 1 par. 9. lid 7.

In regel kan dit registratierecht van schenking slechts gevorderd worden wanneer de verrichting naar de regelen van het B.W. een schenking is. Er moet nl. de bedoeling zijn te schenken en er moet een aanvaarding zijn.

Alzo, een notariële schenking in plechtige vorm zal ook in plechtige vorm aanvaard moeten worden. Zolang de aanvaarding niet heeft plaats gehad, blijft de schenking een louter aanbod dat het schenkingsrecht niet eisbaar kan maken.

De fiscus-ambtenaar nochtans is geen rechter zodat hij zich niet hoeft te bekommeren om een gebrek in de vorm.

Een schenking bij onderhandse akte, mits aanvaarding, zal derhalve het recht van schenking eisbaar kunnen maken. Dit belet echter niet dat de fiscus, wanneer hij erbij belang heeft, de nietigheid van de schenking kan inroepen, net als elke andere derde. Anderzijds is het ook zo dat de fiscus zich niet hoeft te schikken naar de bewoordingen die partijen, in een ter registratie voorgelegde akte, aanwenden en dat de ontvanger der registratie aldus het bewijs mag leveren dat b.v. een ter registratie aangeboden verkoopsvereenkomst geen verkoop is maar in werkelijkheid een schenking cfr. reg. w. art. 185. Wanneer dan het schenkingsrecht hoger is dan het verkoopsrecht zullen de partijen de aanvullende registratierechten moeten betalen, verhoogd met de boeten van reg.w. art. 204. In geval van bedrog (reg.w. art. 206) kunnen wij zelfs vervolgd worden voor de korrektionele rechtbank.

Voorts dient er op gewezen te worden dat in principe de registratie fakultatief is ; alleen voor de schenkingen bij notariële akte of schenking bij onderhandse akte van de eigendom of het vruchtgebruik van in België gelegen onroerende goederen is ze verplichtend. In alle andere gevallen bestaat de verplichting niet. Deze verplichte registratie mag echter niet verward worden met de eisbaarheid der rechten, die slechts een gevolg is van het registreren der akte. De uiteenzetting die nu volgt behandelt dan ook welke schenkingen verplichtend geregistreerd dienen te worden en welke niet, welke voorwaarden er gesteld zijn om het registratierecht eisbaar te maken en welk tarief van toepassing is.

SCHENKINGEN VERPLICHTEND TE REGISTREREN

Par. 1. SCHENKINGEN BIJ NOTARIELE AKTE

3. Elke schenking, bij notariële akte gedaan, dient te worden geregistreerd onverschillig of het voorwerp van de schenking een roerend of een onroerend goed is (2).

De in het buitenland verleden notariële akten worden echter, voor de toepassing der registratierechten, in principe gelijkgesteld met onderhandse akten (3). Zij dienen alleen geregistreerd te worden indien zij de schenking van eigendom of vruchtgebruik van in België gelegen onroerende goederen tot voorwerp hebben.

Par. 2. SCHENKING VAN EIGENDOM OF VRUCHTGEBRUIK VAN IN BELGIE GELEGEN ONROERENDE GOEDEREN (art. 19, 2 en 31 reg.w.)

4. a. Alleen door het feit van hun bestaan dienen zulke schenkingen verplichtend geregistreerd. Het geeft geen belang of zij al dan niet bij akte zijn vastgesteld.

Zijn deze schenkingen bij akte vastgesteld, dan heeft het geen belang of de akte een notariële dan wel een onderhandse of een buitenlandse verleden notariële akte is. Zijn zij louter mondeling gedaan, dan dient een verklaring geregistreerd, cfr. art. 31 reg.w.

5. b. Onder het begrip eigendom verstaat men zowel de volle eigendom als de naakte eigendom en de erfdienstbaarheid (4).

Wat de schenking van een erfdienstbaarheid betreft, heeft men in de rechtsleer twee tegengestelde opvattingen.

GENIN (5) verdedigt de stelling dat men verplicht is te registreren waar het gaat om de gevallen bedoeld door de artikelen 656 en 699 B.W. nl. : wanneer de eigenaar eenzijdig verzaakt aan de gemeenheid van een muur om

- (2) GENIN, *Commentaar op het wetboek van Registratie-Hypotheek- en Griffierechten*, Brussel, 1941, nr. 387.
- (3) HUYGHE, *Handleiding bij het Wetboek der Registratie-Hypotheek- en Griffierechten*, 7de druk, Brussel, 1965, R/21.
- (4) Art. 4 en 69 van de Wet van 22 Trimaire, jaar VII.
- (5) GENIN, *idem*, nr. 478.

zich vrij te maken van de verplichting bij te dragen tot de herstellingen en de wederopbouw van deze muur.

WERDEFROY daarentegen (6) verdedigt de stelling dat, alhoewel eigendomsoverdragend, zulke afstand geen schenking is, daar de vrijgevege bedoeling volledig ontbreekt.

6. c. Het begrip vruchtgebruik omvat ook de rechten van gebruik en bewoning. Wat het recht op de vruchten, inkomsten of opbrengsten betreft, geldt het geen zakelijk recht, maar een loutere roerende schuldvordering, die met vruchtgebruik niet wordt gelijkgesteld. Deze gelijkstelling wordt echter wel doorgevoerd in het Wetboek der Successierechten cfr. art. 22 (7).

7. d. Het begrip onroerend goed omvat zowel de goederen die onroerend zijn door natuur als bij bestemming. Indien dus, roerende goederen, die onroerend zijn door bestemming, samen met de grond of het gebouw, waaraan zij gehecht zijn, geschonken worden, dan moeten zij opgenomen worden in de akte, die verplichtend dient geregistreerd te worden, zoniet is die akte onvolledig (8).

SCHENKINGEN NIET VERPLICHTEND TE REGISTREREN

8. Twee grondmotieven geven weer welke schenkingen verplicht geregistreerd moeten worden : enerzijds, het feit dat de schenking onroerende goederen betreft en anderzijds het feit dat de schenking is gedaan bij notariële akte. Daaruit kan men dan ook afleiden dat een schenking van roerende goederen niet verplicht te registreren is op voorwaarde dat men ze niet doet bij notariële akte, en dat dit evenmin vereist is telkens als het gaat om een schenking waarvoor het burgerlijk recht, cfr. art. 931 B.W., de plechtige formaliteiten niet vereist.

(6) WERDEFROY Flor, *A.P.R.*, Registratierechten, Titel VII, nr. 1130.

(7) Verslag aan de Koning over art. 19 reg.w.

(8) GENIN, *ibid.*, nr. 487.

Par. 1. DE GIFTEN VAN HAND TOT HAND

9. Uit het wezen van de gift van hand tot hand vloeit dan ook voort dat in principe het recht van schenking niet eisbaar is. Immers, het registratierecht is hierdoor gekenmerkt dat zijn heffing niet is af te scheiden van de registratieformaliteit, en deze formaliteit is alleen van toepassing op de instrumentaire akte en niet op de rechtshandeling. Materieel voorwerp van de registratie is niet de schenking als rechtshandeling, maar het geschrift dat van een overeenkomst laat blijken (9). Dat geschrift kan een notariële akte, een onderhandse akte of een verklaring zijn. De gift van hand tot hand kan echter wel onder het successierecht vallen (wanneer dit geschiedt binnen de drie jaren voor het overlijden).

10. Wanneer het bestaan van de gift van hand tot hand wordt vastgesteld in een akte, welke verleden wordt met tussenkomst van schenker en begiftigde, maar die dient tot de vaststelling van een andere overeenkomst dan de gift van hand tot hand, dan zal deze akte, waarbij de andere overeenkomst wordt vastgelegd aanleiding geven tot heffing van het recht van schenking omdat (zij) het schriftelijke bewijs vormt van de gift van hand tot hand (10).

Deze andere overeenkomst zou bv. een verkoop, een huwelijkskontraakt of een andere schenking kunnen zijn, die gedaan wordt bij notariële akte of zelfs onderhandse akte die vrijwillige ter registratie wordt aangeboden (11).

Vereist is dus evenwel dat deze vermelding geschiedt in een akte waarin de schenker én de begiftigde of hun erfgenamen tussenkomen (12). Door tussenkomst moet men echter verstaan dat de partij in eigen naam een actieve rol speelt in de akte en dat ze niet slechts "honoris causa" verschijnt. Degenen die optreden als machthebber, voogd, toeziende voogd, curator of als vertegenwoordiger van een onbekwame worden niet beschouwd als partij. In deze gevallen is het de vertegenwoordiger die optreedt als partij (13).

Quid nochtans wanneer de begiftigde erkent in een, door hem alleen ondertekend geschrift, een som te hebben ontvangen ten titel van gift van hand tot hand? Zou men dan het recht van schenking mogen heffen?

1. Het bestuur der registratie beweert van wel (14).

(9) Verslag aan de koning over art. 1. reg.w.

(10) Besl. 5 nov. 1864, *R.G.* nr. 6090.

(11) Besl. 5 nov. 1862, *R.G.* nr. 5629. Vonnis Brussel 11-7-1866, *R.G.* nr. 6409. Cass. 27 mars 1926, *R.G.* nr. 16421.

(12) AERTS, t II, p. 208 nota. MATON, Principes, t II, nr. 626 – III. Dictionn., V, Don Manuel, nr. 8. RUTGEERS, Cours, nr. 512.

(13) Besl. 22 okt. 1873, *R.G.* nr. 8076.

(14) Besl. 30 april 1880, *R.G.* nr. 9420 en 9919, aanmerking.

2. De rechtspraak beweert het tegenovergestelde en dat schijnt m.i. wel de juiste opvatting te zijn vermits een titel van een overeenkomst toch de uitdrukking der toestemming van al de partijen moet bevatten. Alzo, het recht van schenking wordt niet gegeven op een huwelijkskontrakt, waarin een der aanstaande echtgenoten verklaart een bepaalde som in te brengen, welke hem door vader en moeder, die niet in de akte tussenkomen, geschonken werd.

11. Een bijzondere vermelding dient men te maken met de schenking of overdracht om niet van aandelen van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. In de praktijk doorgaans beroepen de mensen zich voor deze schenking op de rechtskonstruktie van giften van hand tot hand. De rechtspraak daarentegen heeft erover een andere mening (15). De uitspraak van de rechtbank van eerste aanleg van Gent, 14 juli 1956, besliste dan ook het volgende : Gezien de overledene ten voordele van een van zijn erfgenamen aandelen heeft geschonken van een P.V.B.A., is deze schenking nochtans nietig bij gebrek aan een notariële akte, en dit omdat het niet gaat om giften van hand tot hand, noch om een indirecte of vermonde schenking. Deze schenking is echter geldig inzoverre het gaat om dividenden welke zijn uitgekeerd aan de begiftigde. Zodus is de begiftigde niet verplicht de vruchten terug te betalen tot de dag van de dagvaardiging behalve i.g.v. kwade trouw. Verder is de nietigheid van deze schenking betrekkelijk en kan ze slechts ingeroepen worden door de erfgenamen die deze schenking niet hebben bevestigd.

Verder worden de schenkingen in de P.V.B.A. zeer dikwijls tot stand gebracht door een loutere verklaring van overdracht in het register der vennoten.

Deze schenkingen zijn geldig inzoverre ze als vermonde of indirecte schenkingen voorkomen en de partijen deze overdracht voorstellen alsof deze tot stand is gekomen volgens een bepaalde prijs, terwijl dit bedrag louter fictief is beneden de werkelijke waarde ligt.

Want men lette erop dat de Belgische rechtspraak (16) in tegenstelling met de Franse rechtsleer en rechtspraak, die schenking nietig heeft verklaard die enkel erin bestond de aandelen van de vennootschap te schenken door loutere overschrijving in het register van de vennoten. M.i. kunnen we dus hieruit dat indien men een schenking van aandelen of deelbewijzen op naam tot stand wil brengen, men beter hiervoor een notariële akte laat opmaken, zo men wil vermijden dat men na het overlijden de nietigheid van de gedane

(15) Jug. Gand, 14 juillet 1956, Rec.gén. de l'enregistrement et du notariat nr. 20156, voy, en matière de droits de succession. Bruxelles, 18 janv. 1954, Rec.gén. ibid. nr. 20139.

(16) Bruxelles, 29 mars 1950, Rec. gén. nr. 19476.

schenking van hand tot hand zou inroepen. Deze authentieke akte zal dan ook geregistreerd worden en aanleiding geven tot het heffen van het recht van schenking.

12. De volgende gekende bewerking nochtans, maakt het mogelijk de registratie van deze schenkingen te omzeilen, vooral van toepassing bij familievenootschappen, als P.V.B.A. en gesloten N.V. Bv. Ouders willen hun vier kinderen de deelbewijzen van een P.V.B.A., waarde 100 miljoen, schenken. Een loutere overdracht van de aandelen, als gift van hand tot hand, is dus onmogelijk. De volgende oplossing staat hen nochtans ter beschikking. Bij de bank laten zij vier checks van 25 miljoen die aan drager zijn uitgeschreven. Deze checks worden dan aan de kinderen overgedragen, waarbij zij erkennen deze in hoofde van gift van hand tot hand verkregen te hebben en dit tevens in erfenis te brengen. Met die checks nu kopen de kinderen de waarden van hun ouders af en men bekomt zodus het gewenste resultaat.

Een bijkomende voorwaarde moet nochtans vervuld zijn nl. dat er geen overlijden geschiedt gedurende de periode van drie jaar, om het heffen van successierechten te vermijden.

Par. 2. VERMOMDE SCHENKINGEN

13. Art. 185 reg.w. laat echter het bestuur toe door alle middelen van het gemeen recht, uitgezonderd de eed, het bestaan van veinzigen in de tot de formaliteit aangeboden akten te bewijzen. Wordt dit bewijs geleverd dan zijn de partijen ondeelbaar gehouden tot betaling van het ontdoken schenkingsrecht, en bovendien individueel tot een geldboete die gelijk is aan dit recht, cfr. art. 204 reg.w. (17).

De artikelen 10 en 11 W.Suc. stellen bovendien zekere overeenkomsten onder bezwarende titel tussen een persoon en zijn vermoedelijke erfgenamen of legatarissen gelijk met legaten ; dit vermoeden ontnemt echter het bestuur het recht niet om, met het oog op de heffing der registratierechten, te bewijzen dat de akte en schenking vermomt, (18). Verdere behandeling zie infra.

(17) Beroep Luik, 10 Juli 1936, Rec. Gén. nr. 17725.

(18) Cass. 22 juli 1935, Rec. gén. nr. 17890.

Par. 3. ONRECHTSTREEKSE SCHENKINGEN

14. a. Wat de heffing op deze onrechtstreekse schenkingen betreft, dient een onderscheid te worden gemaakt :

1. Wat a. de kwijtschelding van schuld en b. de verzaking aan een recht in het voordeel van een bepaalde persoon betreft :
werd er geen akte opgemaakt dan kan op deze twee vormen van onrechtstreekse schenking geen recht van schenking worden gegeven, eventueel wel een successierecht.
2. Wat al de vormen van onrechtstreekse schenking betreft : indien er wel een akte werd opgemaakt, dan zullen alle onrechtstreekse schenkingen alleen belast worden met het recht van schenking indien de animus donandi uit deze akte blijkt.

15. b. Het beding t.v.v. een derde.

Kan het recht van schenking geheven worden ?

Men moet een onderscheid maken :

1. Aanvaardt de derde het beding, dan is het recht van schenking verschuldigd, onverminderd het recht dat men eventueel op de hoofdovereenkomst verschuldigd is (19).
2. Aanvaardt de derde het beding niet, dan mag het schenkingsrecht niet geheven worden. Dan is inderdaad art. 8 van het wetboek der Successierechten toepasselijk op voorwaarde dat het gaat om een beding van sommen of van renten, waarvan het voordeel het derde toekomt bij het overlijden van de bedinger (20). Het registratierecht van schenking zou alleen kunnen gevorderd worden indien er later een akte van aanneming geregistreerd is (21). Wanneer de geregistreerde akte slechts een niet aanvaard aanbod van schenking bevat, bezit de fiscus bij het overlijden van de bedinger geen enkel eisbaar en verworven recht op de heffing van het registratierecht van schenking. Derhalve wordt, krachtens art. 8, de derde geacht de rente te ontvangen ten titel van legaat.

(19) GENIN, *ibid.*, nr. 342.

(20) *R.G.* nr. 17901, nr. 11 en volgende.

(21) Besl. 22 juni 1877, *Rec.gén.* 8791.

Par. 4. VERGELDENDE SCHENKINGEN : cfr. infra

Noot : Wanneer nochtans het geschrift vrijwillig ter registratie wordt aangeboden dan wordt dit stuk zelf geregistreerd (22).

BELASTBARE RECHTSHANDELINGEN

16. Voor de vorderbaarheid van het recht van schenking is vereist (23) :

1. Schenking onder levenden van tegenwoordige goederen.
2. Kosteloze verrichting, animus donandi.
3. Verarming van bezitter : zakelijke verarming, schuldverbintenis, bevrijding van schuld.
4. Akte die als titel geldt.

Deze voorwaarden dienen vervuld, opdat het registratierecht van schenking gevorderd kan worden, want de verrichting moet inderdaad naar de regelen van het burgerlijk recht een schenking zijn.

SCHENKING ONDER LEVENDEN VAN TEGENWOORDIGE GOEDEREN

17. Alleen de scheningen onder de levenden van tegenwoordige goederen valt in het toepassingsgebied van artikel 131 en volgende reg. wet. De registratie van de akte houdende schenking van toekomstige goederen en van de testamenten geeft slechts aanleiding tot de heffing van een specifiek vast recht (art. 141) ; bij het overlijden van de beschikker zijn evenwel de overdrachten van goederen, die krachtens deze akten plaatshebben, onderworpen aan de successiebelasting (art. 2. Succ. wet.)

Par. 1. ONDERSCHIED TUSSEN KONTRAKTUELE ERFSTELLING EN SCHENKING VAN TEGENWOORDIGE GOEDEREN

18. Aangezien de kontraktuele erfstelling niet de goederen tot voorwerp

(22) GENIN, *ibid.*, nr. 184.

(23) WERDEFROY Flor, *A.P.R.* Registratierechten, Titel VII.

heeft die de schenker bezit bij het verlijden van de akte maar wel deze welke hij zal nalaten bij zijn dood. De overgang zal dus eerste geschieden bij het overlijden van de schenker. Daaruit vloeit dan ook logisch voort dat niet het registratierecht van schenking maar wel het successierecht van toepassing zal zijn.

a. *Schenking op voorwaarde van overleven van de begiftigde.*

19. Art. 944 B.W. verbiedt niet de schenkingen gedaan onder voorwaarde van overleven van de begiftigde (24).

Immers, wanneer de voorwaarde van overleven in vervulling gaat dan doet ze met tegenwerkende kracht tot op de dag waarop het schenkingkontraakt ontstond ook de overdracht van het geschonkene tot stand komen.

Derhalve gaat het hier om een overdracht van goederen tussen levenden zodat men geen successierechten kan heffen, maar wel het registratierecht van schenking. Bij het verlijden van de akte zal het vast recht geheven worden en zodra de voorwaarde in vervulling gaat heft men het evenredig recht (25), tenzij de bedongen voorwaarde volgens de bedoeling van de partijen een ontbindend effect heeft, cfr. art. 16. reg. w.

b. *Schenking van een som geld, te betalen bij het overlijden van de schenker (26)*

20. 1. Art. 943 B.W. verbiedt evenmin zodanige schenkingen. Want het gaat om een aktuele schenking op termijn (27). Zulke schenking is onherroepelijk omdat de begiftigde bij het overlijden van de schenker de betaling kan eisen van de erfgenamen van de schenker ; zelfs ultra vires, indien zij de nalatenschap zuiver aanvaard hebben. Bovendien heeft de schenker geen enkele mogelijkheid meer om zulke schenking ongedaan te maken, tenzij als sanktie in de gevallen door de wet voorzien.

21. 2. Welk recht zal hier in dit geval geheven worden ?

Volgens SCHICKS :

Vermits het hier om een overdracht onder levenden gaat, kan men geen successierechten heffen. Derhalve dient het registratierecht geheven : bij het verlijden van de akte van schenking wordt het vast recht geheven en zodra de voorwaarden in vervulling gaan, zal men het evenredig recht heffen.

(24) Vonnis Gent. 18 april 1864., Rec.gén. nr. 5895. *Journal Enr. et Not.* nr 9582.

(25) SCHICKS, Dict., V. Donation, nr. 38. Rb. Gent, 2 juli 1866, Rec.gén., nr. 6381. DE PAGE, VIII¹, nr. 573.

(26) KLUYSKENS, *ibid.*, nr. 157. GALOPIN, Don. et Test. blz. 107. Oudenaarde, 25 juli 1911, *Rev.prat.not.* 1912, blz. 456.

(27) HUYGHE, *ibid.*, p. 93.

Volgens GENIN (28) :

Moet er een onderscheid gemaakt worden tussen twee mogelijkheden :

— Is zulke schenking niet gedaan bij huwelijkskontra^{kt} t.v.v. één der aanstaande echtgenoten of de kinderen die uit het huwelijk zullen geboren worden ofwel tussen echtgenoten gedurende het huwelijk, dan moet men, bij gebreke aan een tegenovergestelde wilsuitdrukking, besluiten dat er dadelijk en onherroepelijk afstand is geschied m.a.w. de schenker maakt zich dadelijk en onherroepelijk tot schuldenaar van de begiftigde.

Immers, zegt GENIN, art. 1157 B.W. eist dat, als een bepaling voor twee of meer betekenissen vatbaar is, men ze zou interpreteren in deze zin, waarin ze gevolg kan hebben. Welnu, als men ze interpreteert in dit geval als schenking van toekomstige goederen dan is ze nietig.

Dus, in dit geval bij het verlijden van de akte, heffing van het vast recht en bij het in vervulling gaan der voorwaarden, heffing van het evenredig recht.

— Is de schenking echter gedaan bij het huwelijkskontra^{kt} t.v.v. één der echtgenoten of de kinderen die uit het huwelijk zullen geboren worden, of tussen echtgenoten, staande het huwelijk, dan kan men, indien de bewoordingen der partijen niet duidelijk zijn, zowel interpreteren voor een schenking van tegenwoordige als voor een schenking van toekomstige goederen en meestal interpreteert men ze als een kontraktuele erfstelling (29). Dus, in dit geval is enkel de heffing der successierechten mogelijk.

22. 3. Quid, zo de geschonken som, volgens de bewoordingen van de akte, zal moeten geschonken worden” uit de goederen die de schenker bij zijn overlijden zal nalaten” ? (30)

Hier zou men geneigd zijn aan te nemen dat, volgens de bedoeling van de partijen, de begiftigde alleen recht heeft op de geschonken som voor zover de nalatenschap van de schenker voldoende goederen nalaat om de betaling ervan mogelijk te maken, wat de nietigheid van de beschikking tot gevolg zou hebben. Meestal neemt men nochtans aan dat de schenker ook in deze veronderstelling, ondanks de gebruikte woorden, de schenking niet heeft willen doen afhangen van de hoeveelheid goederen die hij bij zijn overlijden zal nalaten, doch enkel een schenking heeft willen doen, betaalbaar bij zijn overlijden (31).

c. Schenkingen tussen echtgenoten

23. Daar alle schenkingen tussen echtgenoten tijdens het huwelijk gedaan

(28) GENIN, *ibid.*, nr. 1331.

(29) Besl. 16 mai 1848, *R.G.* nr. 357. Verbr. (Fr.) 30 nov. 1937, *Rev. Reg. en dom.* 219. Memorie van het Frans bestuur, *R.G.* nr. 11009 blz. 116 ev.

(30) WERDEFROY, Flor, *A.P.R.* Registratierechten, nr. 1113.

(31) KLUYSKENS, III, nr. 158. SCHICKS, *Tw. Donations*, DE PAGE, VIII, nr. 575.

herroepbaar zijn (art. 1096 B.W.), werd er destijds beweerd dat deze schenkingen steeds moeten uitgelegd worden als schenkingen van toekomstige goederen (32).

Thans wordt echter algemeen aangenomen dat de schenkingen onder levenden tussen echtgenoten tijdens het huwelijk hun aard behouden alhoewel zij steeds herroepbaar zijn (33).

De herroepbaarheid is inderdaad niet noodzakelijk onverenigbaar met de schenking onder de levenden. Men zal echter moeten nagaan of de schenker wel degelijk de bedoeling had zich *onmiddellijk* te ontdoen van zijn goederen, dan wel of hij beoogde te beschikken over het geheel of over een deel van de goederen die zijn nalatenschap zullen uitmaken.

Par. 2. KUMULATIEVE SCHENKINGEN VAN TEGENWOORDIGE GOEDEREN EN VAN TOEKOMSTIGE GOEDEREN

24. Bij huwelijkskontraat is zulke schenking toegelaten, cfr. art. 1084 B.W. KLUYSKENS definieert deze schenking als volgt (34) : een schenking waarbij de schenker aan de begiftigde het recht verleent om bij zijn overlijden te kiezen tussen een schenking van de goederen zoals zij ten tijde van de schenking bestonden, en een schenking van de goederen in de toestand waarin zij zich bij zijn afsterven bevinden. Het gaat dus om een alternatieve schenking hetzij van tegenwoordige of van toekomstige goederen van de schenker, en waarin de keus aan de begiftigde wordt gegeven bij het openvallen der nalatenschap van de schenker. Maar de begiftigde kan die keus enkel uitoefenen op voorwaarde dat aan de akte een staat van schulden van de schenker gehecht is, zoals die schulden en lasten bestaan op de dag der schenking. De begiftigde kan dan kiezen bij het overlijden van de schenker tussen de tegenwoordige of de toekomstige goederen. Indien de staat van schulden niet aan de akte gevestigd is, dan moet de begiftigde de schenking in haar geheel aanvaarden of verwerpen ; aanvaardt hij dan kan hij alleen de goederen opeisen die nog aanwezig zijn in de nalatenschap, maar anderzijds moet hij al de schulden van de nalatenschap betalen. De schenking wordt dan beschouwd als een kontraktuele erfstelling (35). Dus, wat de heffing van het recht betreft :

— is de staat van schulden niet aan de akte van schenking gevestigd en de begiftigde aanvaardt de schenking in haar geheel, dan zal het successierecht geheven worden op de schenking.

(32) Besl. 19 dec. 1849, Rec.gén., nr. 870.

(33) SCHICKS, Tw. Donations, nr. 40. DONNAY, *Commentaar Wetb. Succ.*, nr. 166.

(34) KLUYSKENS, *ibid.*, nr. 157, in fine. en nr. 326.

(35) GENIN, *ibid.*, nr. 1332.

- is de staat van schulden wel gehecht aan de akte van schenking, dan heeft deze schenking, wanneer de schenker nog in leven is, het karakter van een kontraktuele instelling en zal ze aanleiding geven tot de heffing van het vast recht.

Bij de dood van de schenker zal men ofwel het successierecht ofwel het evenredig recht van schenking heffen volgens de keuze gedaan door de begiftigde (36).

25. De kumulatieve schenking van tegenwoordige en toekomstige goederen mag niet verward worden met het geval waarin een akte terzelfdertijd twee onderscheiden schenkingen vaststelt : de ene van tegenwoordige, de andere van toekomstige goederen (37).

Elk van beide beschikkingen is in zulk geval aan zijn eigen regelen onderworpen.

Wanneer de begiftigde bij een kumulatieve schenking van tegenwoordige en toekomstige goederen onmiddellijk het genot verkrijgt van de tegenwoordige goederen, zal men gebeurlijk de verrichting kunnen uitleggen als een aktuele schenking van het genot en als een kumulatieve schenking van tegenwoordige en toekomstige goederen van de eigendom (38).

Par. 3. ERFSTELLINGEN OVER DE HAND (39)

26. Dergelijke beschikkingen kunnen voorkomen in een testament of in een kontraktuele erfstelling, doch kunnen ook ingelast worden in een schenking onder levenden van tegenwoordige goederen. Er werd beweerd dat de verkrijging door de geroepene bij het overlijden van de bezwaarde steeds onderworpen is aan het successierecht (40).

Nochtans, wanneer de erfstelling bedongen wordt in een schenking onder de levenden van tegenwoordige goederen, is ook de verkrijging door de geroepene een verkrijging onder de levenden van tegenwoordige goederen. Het overlijden van de bezwaarde is, in dit geval, *de toevallige gebeurtenis* die het voorwaardelijk recht van de geroepene aktueel maakt. In België wordt dan

- (36) SCHICKS, *ibid.*, nr 47. RUTGEERTS, *Cours*, nr. 528, en *Succ.*, nr. 341. MATON *Principes, T.I.*, nr. 325 II. T.II. nr. 624. *Dictionn.*, V. Donat. Cumul., nr. 9.
- (37) Verslag aan de Koning over artikel 141 van het Wetboek der registratierechten ; SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 47.
- (38) DONNAY, *Commentaar Wetb. der Succ.*, nr. 169.
- (39) WERDEFROY, *Fl., A.P.R. Registratierechten*, nr. 1115.
- (40) GARNIER, *Tw. Substitution*, nr. 151.

ook algemeen aangenomen dat deze verkrijging het registratierecht van schenking Vorderbaar maakt (41).

Quid, zo de geroepene vóór het openvallen van de erfstelling zijn rechten aan de bezwaarde overdraagt? Deze afstand kan de goederen van de erfstelling niet tot voorwerp hebben, daar precies door de afstand de overdracht bij het overlijden van de bezwaarde ten bate van de verwachter niet zal plaatshebben. De afstand is veeleer uitdovend dan overdragend.

Het bestuur heeft nochtans beslist dat, zo de afstand gebeurt tegen een prijs, het recht van 12 1/2 t.h. onmiddellijk en definitief bij de registratie van de akte verschuldigd is op de prijs (42). Deze beslissing, die het eventueel recht van de geroepene als een zelfstandige belastbare stof beschouwt, geldt natuurlijk ook mutatis mutandis, zo de geroepen zijn rechten kosteloos afstaat aan de bezwaarde. Nochtans lijkt deze oplossing in strijd met de algemene theorie van de eventuele rechten in het fiscaal recht en lijkt op deze afstand slechts het algemeen vast recht verschuldigd.

Vervroegde uitvoering van de erfstelling is niet mogelijk. De vrijwillige uitkering door de bezwaarde aan de geroepene van de met erfstelling bezwaarde goederen kan derhalve niet beschouwd worden als een vervroegde uitvoering van het beding van erfstelling maar geldt als een schenking door de bezwaarde aan de geroepene (43).

Par. 4. SCHENKINGEN ONDER VOORWAARDE EN OP TERMIJN

27. Het voorwaardelijk karakter van de schenking of het beding van een termijn beletten niet dat de begiftigde dadelijk een recht verkrijgt; dergelijke bedingen verhinderen dus ook de opeisbaarheid van het schenkingsrecht niet (44), gebeurlijk met inachtneming van art. 16 reg.w.

Vallen dus onder toepassing van artikel 131:

1. een schenking van tegenwoordige goederen onder voorwaarde van overleven van de begiftigde.
2. een schenking van tegenwoordige goederen onder voorwaarde van vruchtgebruik.

(41) Besl., 22 mei 1877, *R. G.*, nr. 8791. Besl., 29 sept. 1933, *ibid.*, nr. 17461. SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 39; *Tw. Substitution*, nr. 2. GENIN, nr. 1334.

(42) Besl., 9 maart 1953, *Réc. Gén.*, nr. 19.614.

(43) SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 2. GENIN, nr. 475.

(44) DE PAGE, VIII¹, nr. 237.

3. de schenking van een som, betaalbaar bij het overlijden van de schenker, zo dit overlijden enkel bedoeld is als de termijn van uitvoering van de verbintenis.

Voldoen echter niet aan de in art. 894 B.W. gestelde criteria en vallen buiten het toepassingsgebied van art. 131 reg.w. :

- De schenking van toekomstige goederen, d.w.z. de schenking van al of een deel van de goederen die de schenker bij zijn overlijden zal nalaten ; of de schenking van de goederen waarop de schenker nog geen enkel recht bezit en dat hij zich enkel vermeent te verkrijgen (45).
- Een eenvoudige belofte van schenking of een ontwerp van schenking (46).

Par. 5. ASCENDENTENVERDELING

28. Indien dit geschiedt bij akte onder levenden dan is ze een schenking en wordt dan als dusdanig belast. Er zou dan geen verdelingsrecht geheven worden vermits het doel van deze ascendentenverdeling juist erin bestaat alle betwistingen te voorkomen bij het verdelen der kavels (47).

Nochtans gebruikt men dikwijls dubbelzinnige woorden in de akte waarbij de ascendentverdeling werd gedaan. Voor de heffing van het recht kan men in abstraktie volgende regelen toepassen.

a. Alleen het schenkingsrecht is kwijtbaar : indien de verdeling, alhoewel schijnbaar door de kinderen verricht, hen door de schenker is opgelegd en onder zijn toezicht geschiedt (48). De kwestie of de schenker zijn goederen verdeeld aan de begiftigden overgedragen heeft of onder hen een onverdeeldheid heeft laten bestaan die ze naar eigen goeddunken kunnen doen ophouden door een verdelingsovereenkomst, hangt af van de bewoordingen der akte maar, gelet op de geest en de bedoelingen, die men gewoonlijk bij deze schenkingen terugvindt, moet men doorgaans de eerste oplossing aannemen indien de tekst der akte haar niet volstrekt uitsluit.

b. Naast het schenkingsrecht is ook het verdelingsrecht eisbaar :

1. Indien de verdeling buiten de aanwezigheid en zonder de medewerking van de ascendent geschiedt door de kinderen zelf, dan houdt de akte twee beschikkingen in, nl. een schenking en een verdeling, elk naar eigen aard belast (49).

(45) Reg. Dom., nr. 219.

(46) SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 34.
GENIN, nr. 1327.

(47) GENIN, *ibid.*, nr. 1068.

(48) PLANIOL, b, III, nr. 3371.

(49) Ber. Montpellier, 4.5.1926, *R. G.*, nr. 16368.

2. Indien de ascendent zijn afstammelingen de verplichting oplegt volgens zijn inzichten niet alleen de door hem geschonken goederen te verdelen, maar ook andere goederen die ze reeds uit andere hoofde in onverdeeldheid bezaten, dan is op al de verdeelde loten het verdelingsrecht opeisbaar en op de gegeven goederen het schenkingsrecht.

Immers, de schenker mag de verrichting leiden waardoor aan de onverdeeldheid een einde wordt gesteld en zulks als een voorwaarde der schenking opleggen; maar hij kan niet vorderen dat rechter van medeëigendom, waaraan hij vreemd is, verdeeld worden zonder dat zulks aanleiding geeft tot een overeenkomst die, slechts tot stand kan komen door de toestemming der verscheidene medeëigenaars.

Par. 6. ONHERROEPELIJKE AFSTAND

a. Principe :

29. Het is vereist dat onmiddellijk en onherroepelijk een recht overgaat in het patrimonium van de begiftigde. Een belofte, zelfs aanvaard, om een bepaald goed te zullen geven, laat de heffing van het recht van schenking niet toe (50). Nochtans wordt het recht van schenking wel geheven op een ascendentenverdeling waarbij gestipuleerd werd in de akte dat de verdeling enkel effekt zou ressorteren bij het overlijden van de langlevende der ouders, die zich alle rechten voorbehielden op de verdeelde goederen. De reden daartoe was dat één der kinderen later bij een volgende akte een onroerend goed verkocht dat in zijn kavel was begrepen bij de ascendentenverdeling, terwijl de ouders bij die verkoop tussenkwamen en hun toestemming gaven. Het bestuur verrechtvaardigt de heffing van het recht van schenking hier op basis van de akte van verkoop omdat deze verkoopakte slechts mogelijk was dank zij de tussenkomst van de ouders (51).

Naast het feit dat de afstand van het geschonkene dadelijk moet zijn wordt ook vereist dat het onherroepelijke gebeure. “Donner et retenir ne vaut”.

(50) BASTINE, Enreg., nr. 412. Pand. Belges, V Donation (dipp.fisc.) nr. 427 en volg. GARNIER, Rep., nr 6663.
DALLOZ, Code, nr. 501 en volg.

(51) Besl. 29 okt. 1859, *Rec. Gén.*, nr. 3833; *Journal enr. et not.* nr. 8401.

30. b. De schenking onder de levenden van tegenwoordige goederen kan niet gedaan worden onder voorwaarden waarvan de uitvoering van de enkele wil van de schenker afhangt (art. 894 en 944 B.W.) (52).

Verduidelijking :

1. Het principe van de onherroepelijkheid verzet zich niet ertegen, dat een schenking zou gedaan worden onder een ontbindende voorwaarde waarvan de verwezenlijking niet van de wil van de schenker afhangt. De schenker mag bijvoorbeeld bedingen dat de schenking zal ontbonden worden indien de begiftigde vóór hem overlijdt. Dergelijk beding belet de onmiddellijke heffing niet van het recht van schenking (53).

2. De artikelen 944 en 945 van B.W. voorzien, als sanktie op het principe der onherroepelijkheid, de nietigheid van de schenkingen die gedaan worden onder voorwaarden waarvan de uitvoering van de enkele wil van de schenker afhangt nl. de potestatieve of louter potestatieve voorwaarde. Het betreft hier evenwel een nietigheid waarover de ontvanger niet te oordelen heeft. De nietigheid waarmede de schenking aangetast is, verzet zich dus niet tegen de heffing van het recht van schenking (54).

Want, volgens de moderne opvatting die door het bestuur wordt voorgestaan en die blijkbaar in de rechtsleer en rechtspraak de bovenhand heeft, is het bestuur geen rechter over de geldigheid der akten of overeenkomsten en dit onverschillig de aard van de nietigheid waardoor de akte of de overeenkomst is aangetast : betrekkelijk, volstrekt, zichtbaar, verborgen (55).

3. Belet evenmin de heffing van het recht van schenking, het feit dat de schenker zich de vrijheid heeft voorbehouden te beschikken over een bepaalde som geld uit te geschonken goederen. De begiftigde is in dit geval gehouden deze som aan de nalatenschap van de schenker uit te keren indien deze overlijdt zonder over de bedoelde som te hebben beschikt (art. 946 B.W.). Dit beding heeft de aard van een last ten bate van de schenker.

(52) WERDEFROY, Flor., *A.P.R.* Registratierechten nr. 1117.

(53) DE PAGE, VIII¹, nr. 555.

(54) GENIN, nr. 1328.

(55) GENIN, nr. 272,
DE PAGE, VIII¹, nr. 47.

VAN HOUTTE, *Beginnelsen van het Belgisch Belastingrecht*, nr. 296.

KOSTELOZE VERRICHTING

A. VERKOOP OF SCHENKING

31. Aan de benaming verkoop, die de partijen aan hun overeenkomst gegeven hebben, moet geen aandacht geschonken worden, wanneer de, als prijs bedongen, prestatie bespottelijk laag is. Deze overeenkomst is geldig naar het burgerlijk recht, maar de fiskus mag ervan de werkelijkheid opzoeken en zijn heffing dienovereenkomstig regelen.

De prestatie van één der partijen moet echter bespottelijk laag zijn. De eenvoudige ongelijkheid tussen de prestaties volstaat niet.

bv. — Is een schenking, de akte waarbij iemand verklaart een onroerend goed aan een ander te verkopen mits een lijfrente die gelijk is aan of minder bedraagt dan het inkomen van het goed (56).

— Is eveneens een schenking, de overdracht van een aandeel mits een rente, die de jaarlijkse inkomsten van het afgestaan aandeel nauwelijks overtreft (57) indien tevens uit andere omstandigheden blijkt dat het in de bedoeling lag van de vervreemder de verkrijger te bevoordelen (58).

De akte die de verkoop vaststelt van een onroerend goed tegen een prijs, waarvan onmiddellijk kwijtschelding wordt verleend, is een schenking van dit onroerend goed, tenzij uit de bewoordingen van de akte duidelijk blijkt dat het de bedoeling van de partijen is twee achtereenvolgende overeenkomsten te sluiten : nl. een verkoop en een schenking (59).

B. SCHENKING ONDER LAST

32. a. Het bestaan van lasten belet niet dat de overeenkomst een schenking blijft, ten minste wanneer de waarde der bedongen lasten minder bedraagt dan de waarde der afgestane goederen. Weliswaar kan de betiteling van de werkelijk tussen partijen gesloten overeenkomst aanleiding geven tot moeilijkheden, indien er geen gevoelig verschil bestaat tussen de waarde der lasten en de waarde der geschonken goederen.

(56) Beroep Luik, 17 nov. 1932, *R.G.* nr. 17313. Vonnis Brussel, 8 nov. 1932, *R.G.* nr. 17226. Dendermonde 6 maart 1926, *Pas.* 1926, III, 55, bekrachtigd door beroep Gent, 23 nov. 1927, *Pas.* 1928, II, 70.

(57) *Cass.*, II Jan. 1916, *R.G.* nr. 15505.

(58) SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 31.
GENIN, nr. 1349.

(59) SCHICKS, *Tw. Acceptation*, nr. 11. *R.C.J.B.*, 1960., blz. 445 en volg.

Als algemene regel kan men vooropstellen dat de door partijen aan de overeenkomst gegeven betiteling van schenking moet geëerbiedigd worden als de waarde van het geschonkene de begiftigde een zeker voordeel laat. Anderzijds, indien de lasten de waarde van het goed evenaren of overschrijden, staat men voor een kontrakt onder de bezwarende titel.

Alzo, de akte, waarbij de koper van een onroerend goed, waarvan de prijs niet betaald werd, schenking doet van dat goed op last de prijs ervan te betalen, is in werkelijkheid een overdracht onder bezwarende titel (60).

Maar, wanneer men aan een openbare instelling fondsen schenkt op last het inkomen daarvan aan de armen uit te delen, of het te besteden aan de stichting van missen enz., dan ontnemt deze last aan de akte niet haar karakter van gift (61).

De last, goederen tot een bepaalde bestemming aan te wenden, is evenmin van aard om aan de akte haar karakter van gift te ontnemen (62). Eveneens wordt het kosteloos karakter van de overeenkomst niet gewijzigd wanneer de schenker de begiftigde, die zijn erfgenaam is, de definitieve eigendom van een onroerend goed verzekert op last een bepaalde som geld in de nalatenschap in te brengen (63) zelfs indien er voorzien wordt dat de som gedurende het leven van de schenker te zijnen voordele interesten zal opbrengen (64), op voorwaarde dat het hier gaat om een last (= inbreng) waarvan de begiftigde zich kan bevrijden door de nalatenschap te verwerpen. Indien de begiftigde in elk geval de som bij het overlijden van de schenker zou moeten betalen, dan zou het een gewone last gelden (65).

De last kan voorts bestaan uit :

1. afstand van een goed, roerend of onroerend.
2. betaling van een som geld, of een rente.
3. verbintenis om iets te doen.

33. b. Heffingsrechten.

— Schenking met last t.v.v. de schenker.

Indien de last de betaling van een som geld, of de uitvoering van een verbintenis om iets te doen tot voorwerp heeft, blijft hij zonder invloed op de heffing.

- (60) Besl. 11 april 1867, *R.G.* nr. 6591.
Vonnis Leuven, 6 dec. 1883, *R.G.* nr. 10272.
Beroep Brussel, 4 jan. 1900, *R.G.* nr. 13221.
Cass. (Fr.) 28 nov. 1938, *Revue Reg. et Dom.* nr. 381.
- (61) Vonnis Baarle-Hertog, 26 Juli 1911, *R.G.* nr. 15178.
- (62) Besl. 13 mei 1852, *R.G.* nr. 1527.
- (63) Besl. 10 dec. 1881, *R.G.* nr. 9772.
- (64) Besl. 12 mars 1862, *R.G.* nr. 5445.
- (65) GENIN, *ibid.*, nr. 1341.

Indien de last bestaat in de overdracht aan de schenker van een roerend of onroerend goed, dan is er een wederkerige schenking en zal dus registratierecht van schenking moeten betaald worden op de meest belastbare schenking (66).

— Schenking met last t.v.v. een derde.

De last bestaat uit de uitbetaling van een geldsom of een rente (art. 134 reg.w.).

Indien de derde tussenkomst in de akte en aanvaardt, dan wordt de last afgetrokken van de hoofdschenking en belast als schenking in hoofde van de derde (67).

Indien de derde niet aanvaardt, dan wordt het recht van schenking geheven op de hoofdschenking, zonder rekening te houden met de last (68).

De last bestaande in de verbintenis iets te doen, heeft geen enkele invloed op de heffing van het recht, verschuldigd wegens de schenking, onverschillig of de derde al dan niet aanvaardt.

De last bestaande in de verbintenis voor de begiftigde, de eigendom of het genot van een eigen goed af te staan aan een derde, heeft geen enkele invloed op de heffing van het recht van schenking, doch de overdracht aan de derde wordt belast als onder bezwarende titel omdat er geen animus donandi is, tenzij de akte in zulke bewoordingen zou zijn opgemaakt dat zij de heffing van het recht van schenking tussen begiftigde en derde toelaat.

C. VERGELDENDE SCHENKINGEN

34. Een schenking wordt vergeldend genoemd wanneer zij gedaan wordt tot beloning van bewezen diensten (69).

In dit geval is er een werkelijke schenking zo deze wordt ingegeven door een louter gevoel van erkentelijkheid, hetzij omdat de bewezen diensten geen schuld — wettelijke, kontraktuele of natuurlijke — hebben doen ontstaan (70), hetzij omdat er een wanverhouding bestaat tussen de waarde van de geschonken goederen en het bedrag van de schuld (71). Men staat hier voor een tweeslachtige rechtsbetrekking die het midden houdt tussen de betaling

(66) Besl. 23 aug. 1888, *R.G.*, nr. 11128.

(67) GENIN, *ibid.*, nr. 1344.
HUYGHE, *ibid.*, p. 95.

(68) *cfr.* (2).

(69) WERDEFROY *Flor.*, *A.P.R.* Registratierechten, nr. 1122.

(70) *Gent*, 6 juni 1907, *R.G.* nr. 14.547.

(71) DONNAY, *Commentaar Wetb. Succ.*, nr. 288.
DE PAGE, VIII^a, nrs. 401 en volg.

en de schenking, alhoewel het karakter van de betaling domineert want men wil een "ereschuld" voldoen.

a. *Welke belasting wordt hier in dit geval geheven ?*

35. M.i. dient men een onderscheid te maken :

1. Wanneer het gaat om een beloning van diensten welke gewoonlijk bewezen worden tegen betaling in geld dan sluit deze beloning elke gedachte van vrijgevigheid uit (72).

Daaruit volgt, dat niet het recht van schenking maar wel het vast recht moet betaald worden.

2. Beloning van alle andere diensten maakt, m.i. tegelijkertijd én een schenking én een betaling uit.

Aldus zal én het schenkingsrecht én het vast recht worden geheven, nl. : het vast recht ten belope van de som die de onkosten dekt, door degene gemaakt die de dienst bewees, en schenkingsrecht op de som die uit vrijgevigheid wordt geschonken.

b. *Een speciaal probleem*

36. Quid wanneer een werkgever een uitvinding beloont, door een werknemer gedaan, en waarmee de produktiekosten worden gedrukt ? Is dit een vergeldende schenking ofwel de betaling van een schuld ?

M.i. gaat het hier om een feitelijke kwestie :

1. Wanneer het de specifieke taak van de werknemer is om in het kader van de onderneming uitvindingen te doen bv. in een laboratorium, dan zou men logisch mogen besluiten dat de vergoeding daarvoor gegeven, naast het gewone loon, een schenking is. Immers, de werkgever heeft daartoe noch de burgerlijke noch de natuurlijke plicht. Men kan dit dan beschouwen als een gift van hand tot hand.

2. Is de werknemer daartoe niet aangesteld, dan zou de vergoeding alleen een gift van hand tot hand zijn indien ze gedaan werd animus donandi. Nochtans is de onderneming geen liefdadigheidsinstelling en mag men aannemen dat zulke vergoeding geschiedt uit winstbejag. Immers, een vereiste van de schenking is dat het patrimonium van de schenker vermindert t.v.v. de begiftigde. Dat gebeurt hier niet, want deze vergoeding is slechts een klein deel van wat de werknemer aan grote inkomsten opbrengt aan de werkgever. Men zou dat eerder kunnen beschouwen als de betaling van een schuld.

Vraag : burgerlijke of natuurlijke schuld ?

Indien in het aanwervingskontraakt bedongen werd dat zulkdanige vergoedingen zouden uitbetaald worden op basis van het nut dat ze voor de

(72) *Rev. Prat. droit. b.*, V, "Obligations" nr. 6, 655 en volg.

ondernemer opbrengen, dan zou men inderdaad staan voor een burgerlijke verbintenis. Elke vrijgevighedsgedachte is dan ook uitgesloten, vooral wanneer het diensten betreft die in het kader van de onderneming, dus in dienstverband, worden geleverd tegen betaling van een loon (73). Anderzijds is het ook mogelijk dat men de beloning voor deze diensten zou splitsen in twee delen, waarvan het eerste gedeelte van de vergoeding, nl. dat deel van de uitbetaalde som, dat overeenkomt met de waarde van de bewezen dienst, beschouwd wordt als de uitvoering van een natuurlijke verbintenis. Op dat gedeelte zou dan niet het recht van schenking maar wel het vast recht eisbaar zijn. Het tweede gedeelte van de vergoeding, dat de waarde van de bewezen dienst overtreft, zou dan als een schenking kunnen betiteld worden. Deze redenering is voorts analoog met een vonnis van Luik (74), dat de akte, welke opgesteld tussen twee echtgenoten, gehuwd onder scheiding van goederen, en waarbij de man verklaart zijn vrouw te willen belonen voor de zorgen die zij aan zijn handel gewijd heeft en haar daartoe een bepaalde som uitbetaalt, onderwerpt enerzijds aan het vast recht voor dat gedeelte van de som dat overeenstemt met de waarde der bewezen diensten en anderzijds aan het schenkingsrecht voor het overige.

D. WEDERZIJDSE SCHENKINGEN

37. Zulke verrichtingen vertonen een grote gelijkenis met ruiling of met schenking onder last, doch verschillen niettemin ervan daar de schenking die de ene partij aan de andere doet, haar rechtsgrond niet vindt in de schenking van de andere partij, doch veeleer ingegeven wordt door erkentelijkheid (75). Bij een strikte toepassing van de beginselen, zou het evenredig recht kunnen gevorderd worden op elk van de schenkingen (76), doch het bestuur neemt aan dat de wederzijdse schenkingen, die bij eenzelfde akte worden vastgesteld, voor de heffing kunnen beschouwd worden als afhankelijke beschikkingen, waarvan alleen die welke aanleiding geeft tot het hoogste recht, belastbaar is (77).

E. UITVOERING VAN EEN NATUURLIJKE VERBINTENIS

38. De uitvoering van een natuurlijke verbintenis is een betaling ; de

(73) *Rev. Prat. droit b.*, V, "Obligations" nr. 626, 656 en volg.

(74) Vonnis Luik, 3 juni 1899, *R.G.*, nr. 13/42.

(75) GENIN, nr. 1345.

(76) SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 94.

(77) Besl. 23 juli 1888, *R.G.*, nr. 11.128.

schuldenaar die zich verbindt ze uit te voeren, sluit een overeenkomst onder bezwarende titel en doet geen schenking. Wie schenkt ontdoet zich kosteloos, en dit element ontbreekt wanneer de overdracht de uitvoering of het gevolg is van een vroegere schuld, zelfs een natuurlijke (78).

De akte die enkel en alleen de uitvoering van een natuurlijke schuld vaststelt, geeft derhalve geen aanleiding tot de heffing van het recht van schenking (79).

Kunnen in dit verband beschouwd worden als de uitvoering van natuurlijke verplichtingen :

1. De betaling van een verjaarde schuld.
2. De door de schuldenaar aangegane verbintenis de uitlener een grotere som dan het geleende kapitaal terug te betalen, om hem elk verlies te besparen dat zou kunnen voortspruiten uit een muntontwaarding die sedert de lening voorgevallen is (80).
3. De verbintenis om aan de vrouw, met wie de belanghebbende lange tijd heeft samengewoond, een rente uit te keren, met de bedoeling in zekere mate het nadeel te vergoeden dat hij zijn vroegere bijzit berokkend heeft (81).
4. De akte waardoor de man, na echtscheiding door onderlinge toestemming, aan de vrouw, die in haar behoeften niet kan voorzien, een onroerend goed overlaat (82).
5. De uitvoering door de erfgenamen van een mondeling legaat (83). De afgifte van een legaat dat door de overledene werd herroepen is daarentegen een schenking.

De verplichting voor de ouders aan hun kinderen een stand te verschaffen bij huwelijk of anders wordt algemeen door de rechtsleer beschouwd als een natuurlijke verbintenis, waarvan de uitvoering niet aan de vormvoorschriften der schenkingen onderworpen is (84).

In werkelijkheid verkrijgen de kinderen nochtans de goederen, die hun als bruidschat of voor het bekomen van een stand werden overhandigd, als schenking, wat hen gebeurlijk tot inbreng en inkorting verplicht ten aanzien van de nalatenschap van de schenkende vader of moeder (85).

(78) DE PAGE, VIII¹, nr. 402.

(79) GENIN, nr. 858.

(80) DONNAY, *Commentaar Wetb. Succ.*, nr. 286.

(81) Rb. Namen, 12 juli 1937, *Réc.Gén.*, nr. 18110.

(82) Besl. 7 aug. 1941, *Réc.gén.*, nr. 18.308.

(83) Rb. Luik, 14 juli 1955, *J.T.*, 1955 blz. 555.

(84) DE PAGE, VIII¹, nr. 403.

(85) DU FAUX T., *Not.*, 1942, nr. 49.

Voor de heffing dër registratierechten zijn de sommen of goederen, die als bruidschat of voor het bekomen van een stand werden gestort of overgedragen, dan ook te belasten met het recht van schenking. Voor de schenkingen ten aanzien van het huwelijk wordt dit recht evenwel berekend op de helft van het gewoon tarief (art. 132¹ reg.w.).

F. SCHENKING MET EEN BEPAALDE BESTEMMING (86)

39. Het feit dat een persoon aan een instelling of aan een andere persoon bepaalde sommen of goederen overdraagt onder verplichting deze tot een bepaalde bestemming aan te wenden is geen werkelijke last, doch omschrijft veeléer het voorwerp van de schenking (87).

Zulke akte is derhalve onderworpen aan het recht van schenking (88).

G. AANBRENGSTEN OM NIET

40. In België, in tegenstelling met Frankrijk, werden de aanbrengsten onder kosteloze titel aan een vereniging zonder winstoogmerk steeds zonder enige aarzeling als schenkingen beschouwd en belast (cfr. art. 140, 2de lid reg.w.). Dit geldt niet voor de eenvoudige bijdragen die door de leden aan de vereniging worden betaald (89).

VERARMING VAN DE SCHENKER

Par. 1. VERVREEMDING VAN ZAKELIJKE RECHTEN :

A. *Overdracht van rechten*

41. Schenking heeft normaal een overdracht van zakelijke rechten of van rechten van schuldvordering tot voorwerp.

— In verband met de overdracht van een zakelijk recht wordt er nochtans niet vereist dat de schenking de volle eigendom betreft. Het zakelijk deel kan

(86) WERDEFROY Flor, *A.P.R.* Registratierechten, nr. 1126.

(87) SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 91.

(88) GENIN, nr. 1342.
DONNAY, *Commentaar Wetb. Succ.*, nr. 107 en 291.

(89) Verslag aan de Koning over artikel 140, 2.

ook blote eigendom of een erfdiensbaaheid tot voorwerp hebben of het vruchtgebruik, recht van gebruik en bewoning, recht op vruchten en inkomsten en opbrengsten, recht van erfpacht of opstal.

— Opdat het evenredig recht van schenking op de overdracht van een schuldvordering zou kunnen geheven worden, is het noodzakelijk dat de partijen het gemeenschappelijk inzicht hebben gehad de eigendom van de schuldvordering over te dragen zodat de begiftigde in het vervolg naar eigen believen erover zal kunnen beschikken, zonder rekenschap te moeten geven over de ontvangen sommen (90). Het louter vermogen de terugbetaling van een schuldvordering in ontvangst te nemen, heeft geen overdracht ervan voor gevolg (91).

Er wordt dus werkelijk vereist dat er iets definitiefs verdwijnt uit het patrimonium van de schenker, wat niet het geval is met de in pandgeving.

— Er zij nochtans opgemerkt dat het recht van schenking niet vorderbaar is wegens de akte houdende :

- schenking van in het buitenland gelegen onroerende goederen (art. 159, 7.).
- schenking van het vruchtgebruik aan de blote eigenaar, wanneer het evenredig registratierecht of het successierecht door de blote eigenaar of door een vorige blote eigenaar, zijn rechtsvoorganger, over de waarde van de eigendom is voldaan (cfr. art. 159, 3.)
- kosteloze vestiging van een hypotheek tot zekerheid van de schuld van een derde.

B. *Afstand van rechten*

Een schenking kan voorkomen als een afstand van rechten. De aard hiervan kan echter zeer verschillend zijn :

42. a) Abdikatieve afstand :

Dit komt neer op een weigering tot verkrijgen en doet derhalve niets uit het vermogen van de verzaker treden, vermits er uit juridisch oogpunt niets is ingetreden (92). Degenen die voordeel halen uit de verzaking hebben deze verrijking te danken aan de wet en rechtstreeks krijgen zij, in regel, niets van de verzaker (93). In regel kan dan ook het recht van schenking niet geheven worden. Nu is het echter goed mogelijk dat men een akte als verzaking betitelt terwijl ze in feite wel het recht rechtstreeks overdraagt. In dit geval kan dan wel het recht van schenking geheven worden.

(90) Brussel, 18 maart 1871, *R.G.*, nr. 7095. Luik, 2 nov. 1934, *R.G.*, nr. 17489.

(91) Besl. 12 maart 1856, *R.G.*, nr. 2743. 3 april 1871, *R.G.*, nr. 7437.

(92) GENIN, *ibidem*, nr. 476.

(93) SCHICKS, *Dictionnaire*, "Donations", nr. 68.

Bijvoorbeeld :

- Verzaking aan de verjaring : vermits men niet kan zeggen dat de bezitter van een onroerend goed eigenaar daarvan is zolang hij de verjaring niet heeft ingeroepen, zal de verzaking aan het recht de verjaring in te roepen geen overdracht van eigendom voor gevolg hebben en dus moet de verzaking ook niet geregistreerd worden. Indien echter een in kracht van gewijsde gegaan vonnis de verkrijging door verjaring heeft vastgesteld, dan is de verzaking daarvan wel eigendomsoverdragend. Dan zou men dus wel de verzaking moeten laten registreren en het recht van schenking betalen (94).
- De verwerping van de huwelijksgemeenschap door de vrouw : wanneer de vrouw de gemeenschap verwerpt dan heeft deze daad terugwerkende kracht, zij wordt geacht het recht dat zij had op de gemeenschap nooit bezeten te hebben. De verzaking sluit het bestaan van onroerend recht in hoofde van de vrouw uit (95). Zulke verwerping moet dus niet geregistreerd worden.
- Hetzelfde geldt voor de afstand door een reservataire erfgenaam van het recht om de inkorting te vragen van de door de erflater gedane begiftigingen (96).

43. b) Uitdovende afstand :

Evenmin als de afwijzende verzakingen zijn deze verzakingen overdragend, daar zij de zakelijke rechten, waarvan de verzaker titularis was, uitdoven (97). Het betreft :

- de eenvoudige afstand van het recht van vruchtgebruik of van het recht van gebruik of van bewoning (98).
- de afstand door de eigenaar van het heersend erf van een ten bate van dit erf gevestigde erfdienstbaarheid (99).

44. c) Overdragende afstand :

De afstand door een van de erfgenamen ten voordele van een of meer van zijn medeërfgenamen (verzaking in favorem) is in werkelijkheid een aanvaarding van de erfenis door de betreffende erfgenaam, gevolgd door de overdracht van zijn erfrechten aan de medeërfgenamen die hij wil begunstigen (cfr. art. 780,

(94) GENIN, *ibid.*, nr. 479.

(95) Vonnis Luik, 17 febr. 1909, *Rec.Gén.*, nr. 14711.

(96) Besl. 28 mei 1872, *Rec. gén.*, nr. 7716.
SCHICKS, *Tw. Donations*, nr. 64.
GENIN, *ibid.*, nr. 1326.

(97) WERDEFROY, *Flor., A.P.R. Registratierechten*, nr. 1130.

(98) SCHICKS, *Tw. Usufruit*, nr. 4.

(99) SCHICKS, *Tw. Erfdienstbaarheden*, nr. 933.

1e B.W.) De akte die deze afstand vaststelt en die tevens het bewijs levert van de aanvaarding door degenen in wier voordeel de verwerping werd gedaan, ondergaat het recht van schenking, zo de afstand om niet gebeurt (100).

De verwerping om niet van een reeds aanvaarde nalatenschap, leegaat, of gemeenschap is steeds een overdragende handeling, die een gifte uitmaakt, zelfs zo de akte de bedoeling van vrijgevigheid niet uitdrukkelijk doet blijken (101).

Voorts zijn de in het huwelijkskontraat bedongen voordelen (bv. beding van ongelijke verdeling) een overeenkomst tussen vennoten en als dusdanig bindend voor elk van de kontrakterende partijen. De afstand om niet van deze voordelen is in werkelijkheid een schenking en rechtvaardigt de heffing van het door art. 131 vastgestelde recht, op voorwaarde dat de akte die van deze afstand laat blijken, eveneens ondertekend wordt door hem die uit de afstand voordeel haalt (102).

Er wordt verder ook aangenomen dat de vrijstelling van inbreng, door de erfgenamen aan een onder hen, die van de overledene goederen bij voorschot op erfenis had ontvangen, in werkelijkheid een gifte is, die als dusdanig moet belast worden (103). Tenslotte heeft men nog de bijzondere afstand voorzien in de artikels 656 en 699 B.W. (104).

Par. 2. OPNEMEN VAN VERBINTENISSEN :

45. Het bestaan van een schenking werd aangenomen in de volgende gevallen :

- verbintenis gratis een huis op andermans grond te bouwen,
- verbintenis een ander te onderhouden zonder een prijs te bedingen, althans wanneer de schenker wettelijk noch natuurlijk tot onderhoud is verplicht, cfr. 852 B.W. (105). Men neemt aan dat, indien iemand de verbintenis opneemt een lijfrente te betalen die op een onveranderlijk bedrag is vastgesteld, het schenkingsrecht verschuldigd is, zelfs zo er wettelijke verplichting bestaat tot onderhoud (106).

(100) GENIN, *ibid.*, nr. 1326.

(101) GENIN, *idem* als (1).
DONNAY, *Commentaar Wetb. Succ.*, nr. 138.

(102) Rb. Brussel, 16 febr. 1943, *Rec. gén.*, nr. 18.372. Brussel, 9 jan. 1946, *ibid.*, nr. 18.532.

(103) GENIN, *ibid.*, nr. 1326.

(104) Zie Hfdst. I, Afdel. I, par. 2 (b van dit werk).

(105) DE PAGE, VIII¹, nr. 419.

(106) GENIN, *ibid.*, nrs 225 en 1338.
SCHICKS, *Tw. Aliments*, nr. 8.

- verbintenis een rente of een pensioen te betalen (107).
- de verhuring van een onroerend goed tegen een bespottelijke huurprijs (108).

De verbintenis, die enkel bestaat in het kosteloos presteren van diensten, wordt daarentegen door de rechtsleer, bij gebrek aan zakelijke verarming, niet als een schenking beschouwd (109).

Het recht van schenking is derhalve niet verschuldigd op de zogenaamde overeenkomsten uit weldadigheid, andere dan schenkingen ; aldus :

- een borgstelling of het verschaffen van zakelijke zekerheden voor de schuld van een ander (110).
- een kosteloze lastgeving.
- een kosteloze bewaargeving.
- een lening zonder interesten.
- een bruiklening (art. 1875 B.W.)

Het fiscaal statuut van de bruiklening is in tegenstelling met de schenkingen niet getarifieerd en slechts onderworpen aan het algemeen vast recht, zonder onderscheid of de overeenkomst roerende of onroerende goederen tot voorwerp heeft (111).

Bruiklening mag nochtans niet verward worden met schenking van genot, welke te belasten is als een schenking.

Een schenking kan ook gedaan worden onder de vorm van een schuldbekentenis van sommen (112).

Voor de heffing van de registratierechten op de akte, die het bewijs levert van een dergelijke schuldbekentenis, moet er evenwel onderscheid gemaakt worden :

1. De aan de formaliteit aangeboden akte vermeldt dat de schuldenaar zich kosteloos verbindt. De akte is in dit geval onderworpen aan het recht van schenking.
2. De akte vermeldt de oorzaak van de verbintenis niet. De akte kan enkel geregistreerd worden tegen het algemeen vast recht, vermits een schenking niet verondersteld wordt. Het bestuur beschikt over geen enkele vordering, zelfs zo naderhand mocht blijken dat de verbintenis als schenking was bedoeld. De akte is immers niet geveinsd doch enkel onvolledig, cfr. art. 204 reg.w.

(107) DE PAGE, VIII¹, nr. 13.

(108) *Cass. fr.*, 21 juli 1953, *Rev. Trim. Dr. liv.*, 1954, blz. 135.
SCHICKS, Tw. Bail, nr. 25 bis.

(109) DEKKERS, III, nr. 776.

(110) DE PAGE, VIII¹, nr. 418.

(111) GENIN, *ibid.*, nrs. 797 en 1324.

(112) DE PAGE, VIII¹ nr. 413.

3. De akte geeft een valse oorzaak op bv. lening, prijsschuld en is ondertekend door al de kontrakterende partijen. De akte is alsdan werkelijk geveinsd en het bestuur mag overgaan tot de invordering van het verschil tussen het registratierecht van schenking en het op de akte geheven recht, zomede van de boeten bepaald door artikel 204 van het wetboek der registratierechten.

Par. 3. KWIJTSCHELDING VAN SCHULDEN :

46. Zulke afstand kan geschieden met een bedoeling van vrijgevigheid, in welk geval al de bestanddelen van een schenking aanwezig zijn.

De kwijtschelding kan echter ook door andere motieven ingegeven zijn bv. kwijtschelding bij wijze van dading om een gedeelte van de schuldvordering te redden; de verhuurder die aan zijn huurder een huurvermindering op een overdreven huur toestaat, enz. In al deze gevallen verarmt de schuldeiser zich zonder tegenprestatie, doch bij gebrek aan de animus donandi kan er geen sprake zijn van schenking (113).

Indien het zou gaan om een uitdoving van schuld door schuldvergelijking of schuldvermenging, zou het recht van schenking niet eisbaar zijn: het gaat dan om een uitdoving van verbintenissen, voorzien door de wet en het recht van schenking is enkel eisbaar op een kontraktuele handeling (114).

Alzo, het recht van schenking wordt geheven op het beding in een akte van vereffening van een huwelijksgemeenschap tussen een moeder en haar kinderen, welke allen gefortuneerd zijn, waarbij de moeder aan haar kinderen kwijtschelding verleent van een gedeelte der terugnemingen welke zij tegen de onverdeeldheid kan uitoefenen (115).

Een gelijkaardige situatie heeft men wanneer de echtgenoten tijdens het huwelijk afstand doen van bepaalde terugnemingen. Zulk een afstand wordt door de rechtsleer en de rechtspraak meestal beschouwd als een onrechtstreekse schenking tussen echtgenoten van tegenwoordige goederen (116).

47. De akte, die eenvoudig de kwijtschelding van een schuld vaststelt zonder enige aanduiding nopens de oorzaak van de bevrijding, kan geen aanleiding geven tot de heffing van het recht van schenking; de akte is enkel onderworpen aan het algemeen vast recht (117). Bij afwezigheid van

(113) DE PAGE, VIII¹ nrs 15 en 51.

(114) GENIN, *ibid.*, nr. 988.

(115) Vonnis, St. Jean d'Angely, 26 Aug. 1911, *R. G.*, nr. 15 dif.

(116) DONNAY, *Commentaar Wetb. Succ.*, nr. 297.

(117) Besl. 8 jan. 1876, *Rec. Gén.*, nr. 8557.

inlichtingen in de akte mag men het bestaan van een schenking niet vooronderstellen en wij menen dat het bestuur naderhand het recht van schenking niet zou kunnen invorderen, zo de opzet van vrijgevigheid buiten de akte om zou kunnen bewezen worden (118).

Het recht van schenking is evenwel verschuldigd, indien uit de bewoordingen van de akte blijkt dat de kwijtschelding als vrijgevigheid wordt toegestaan.

De betaling van de schuld van een ander, met afstand van elk verhaal op de schuldenaar, is ongetwijfeld een schenking, wanneer deze betaling geschiedt zonder tegenprestatie en uit vrijgevigheid (119).

De akte die het bewijs levert van een dergelijke betaling en tevens mede ondertekend werd door de schuldenaar wettigt de heffing van het recht van schenking.

Werden in een akte van schenking aan de begiftigde bepaalde lasten ten bate van de schenker opgelegd en wordt de begiftigde door een latere akte van deze vroegere lasten ontheven, dan is op deze tweede akte geen nieuw recht van schenking verschuldigd, daar dit recht reeds op de eerste akte op de volle waarde van de geschonken goederen werd geheven, zonder aftrek der lasten (120).

TITEL VOOR DE HEFFING

48. De eisbaarheid van het recht van schenking is in principe afhankelijk van het bestaan van een geschrift dat tussen partijen bewijs vormt van de schenking. Materieel voorwerp van de registratie is niet de schenking als rechtshandeling maar het geschrift dat ervan laat blijken (121).

Uitzondering op deze regel vormt de schenking van eigendom of vruchtgebruik van in België gelegen onroerende goederen (cfr. art. 31 reg.w.) Zulke schenking is steeds aan het registratierecht onderhevig, onverschillig of ze al dan niet door een geschrift wordt vastgesteld, en moet door de "kontrakterende partijen" aan het bestuur verklaard worden binnen de drie maanden (cfr. art. 32, 4e reg.w.).

49. In principe moet dat geschrift een notariële akte zijn. Art. 931 B.W.

(118) SCHICKS, Tw. Acceptation, nr. 7.
contra Genin, nr. 986.

(119) DE PAGE, VIII¹, nr. 414.

(120) GARNIER, Répertoire, 7de uitgave, Tw. Donation, nr. 455.

(121) Verslag aan de Koning over art. 1 reg.w.

bepaalt dat alle akten houdende schenking onder levenden, voor de notaris moeten verleden worden, die daar, op straf van nietigheid een minuut moet van houden.

Maar, algemeen wordt aangenomen dat de heffing van het recht niet afhankelijk is van de stipte naleving van deze voorwaarde (122), en dat men het evenredig recht bv. zal heffen op een onderhandse akte, die een schenking onder levenden vaststelt (123). Weer eens, het Bestuur beroept zich hier op de regel dat het geen rechter is over de geldigheid der akte, die haar ter registratie wordt aangeboden.

50. Zoals de schenking bij onderhandse akte, is ook de schenking nietig die gedaan wordt bij louter mondelinge overeenkomst. Doch wanneer de schenking de eigendom of het vruchtgebruik van in België gelegen onroerende goederen tot voorwerp heeft, dienen de partijen binnen de drie maanden deze schenking te “verklaren” aan het Bestuur en dan zal er op deze akte van verklaring het schenkingsrecht geheven worden.

Voorts is het ook zo dat, als de begiftigde van een louter mondelinge schenking, hiervan een “geschrift” opmaakt om zijn eigendomsrecht te bewijzen of te verdedigen, het bestuur hem dan ipso facto kan vervolgen tot het betalen van het schenkingsrecht. Daardoor wordt de nietige schenking niet erkend, maar men is van oordeel dat het feit zelf van de inbezitstelling voldoende is om het recht van schenking te eisen (124).

51. Het recht van schenking is aldus verschuldigd.

1. Op de akte die een wederzijdse schenking tussen echtgenoten vaststelt, in strijd met art. 1097 B.W.
2. Op de akte welke een schenking van roerende voorwerpen vaststelt, welke niet vergezeld gaat van de door artikel 948 B.W. voorgeschreven staat.
3. Op een akte die een schenking met verboden substitutie vaststelt, alhoewel nietig, bij toepassing van artikel 900 B.W.
4. Op een akte die niet in uitdrukkelijke termen de aanvaarding van de begiftigde vaststelt, doch niettemin van deze aanvaarding laat blijken. De rechtspraak neemt aldus aan dat de aanvaarding in geval van wederzijdse schenkingen, voortvloeit uit het enkel feit hunner wederkerigheid (125).

(122) GENIN, *ibid.*, nr. 1346.

(123) Besl. 21 sept. 1850, *R.G.* nr. 1098.
Vonnis Aarlen, 22 nov. 1847, *Rec. gén.*, nr. 76.

(124) GARNIER, *Rép.*, nr. 6566.
Pand. belges, V Donation (disp. fisc.) nr. 16.

(125) Luik, 11 april 1877, *R.G.*, nr. 8691.

HET TARIEF

52. Hoeveel bedraagt het registratierecht ?

Inzake schenkingen onder levenden van roerende of onroerende goederen wordt een evenredig progressief recht geheven, gaande van 3 % tot 75 % rekening houdende met de familieband tussen de schenker en de begiftigde, en met de waarde van de schenking (w. Reg., art. 131). Dit tarief is bijna hetzelfde als voor de successierechten (126) nl. de wetgever beschouwt de schenking als een vervroegd legaat (127).

I. EVENREDIG, PROGRESSIEF TARIEF, VOLGENS BLOEDVERWANTSCHAP TUSSEN SCHENKER EN BEGUNSTIGDE. TARIEVEN VAN KRACHT SINDS 30 APRIL 1967.

1. *In rechte lijn* :

53. 3 % op eerste schijf van 500.000 F., 4 % op volgende schijf van 500.000 F., enz...

Betreft : de schenking tussen : (128)

- ouders en kinderen
- vader of moeder en het natuurlijk erkend kind of dezes wettelijke afstammelingen.
- echtgenoten met gemene kinderen of afstammelingen.

Dit tarief geldt niet voor :

a. aanverwantschap bv. schenking door ouders aan zoon én echtgenote : 1/2 rechte lijn en 1/2 ander tarief. Doch, in geval van schenking aan een gehuwd kind van roerende goederen, die dus in wettige gemeenschap vallen, is toch voor het geheel het tarief in rechte lijn van toepassing. Het feit dat deze goederen in de gemeenschap vallen, is het gevolg van een wettelijke beschikking. De onroerende goederen vallen niet in de wettelijke gemeenschap ; dus, i.g.v. een schenking aan een kind met beding dat de geschonken onroerende goederen in de gemeenschap vallen : 1/2 rechte lijn, 1/2 tarief tussen niet-verwanten.

b. Tussen het natuurlijk kind en de bloedverwanten in opgaande lijn van de persoon die het erkend heeft, d.i. tarief tussen niet-verwanten.

(126) Wet van 10 nov. 1953, Stbl. 21 nov. 1953.

(127) TIBERGHEN Alb., "Handboek voor fiscaal recht" 1967, nr. 547.

(128) HUYGHE Urb., "Handleiding bij wetb. der registratie-hypotheek- en griffierechten", 1965.

c. Tussen gescheiden echtgenoten met gemene kinderen.

d. Aanneming : er wordt geen rekening gehouden met de verwantschapsband voortspuitend uit aanneming ; evenwel wordt, mits bewijs te verstrekken door belanghebbenden, het aangenomen kind gelijkgesteld met het wettig kind, wanneer :

1. het een kind is, gesproten uit een eerste huwelijk van de echtgenoot van de aannemende persoon ; de aanneming mag gebeuren na het overlijden van die echtgenoot.
2. het kind, op het ogenblik van de aanneming, pupil van de openbare onderstand of wees van een voor België gestorven vader was.
3. het kind, tijdens zijn minderjarigheid en gedurende ten minste zes jaar, niet-onderbroken bijstand en zorgen van de aannemende persoon ontvangen heeft.
4. de aanneming gedaan werd door een persoon van wie al de afstammelingen voor België gestorven zijn (art. 132, 2e, ingelast door art. 5, wet van 14.8.1947).

De afstammelingen van het aangenomen kind kunnen het tarief in rechte lijn genieten, wanneer het aangenomen kind zelf, zich in een van die vier gevallen bevindt. Volgens de nieuwe adoptiewetgeving is het aangenomen kind gewettigd en is deze bewijsvoering niet meer nodig.

2. *Tussen echtgenoten zonder gemene kinderen of afstammelingen :*

7 % op de eerste schijf van 200.000 F., enz... Geldt ook voor echtgenoten waarvan de een of die allebei kind of kinderen hebben uit een vorig huwelijk ; voor de echtgenoten die een natuurlijk kind erkend hebben.

Geldt niet voor gescheiden echtgenoten.

3. *Tussen broers en zusters :*

13 % op de eerste schijf van 500.000 F. enz... Dit tarief geldt ook voor de schenking door een natuurlijk kind erkend door de gemene ouders, aan zijn natuurlijke broers of zusters (cfr. art. 766 B.W.) Doch niet voor de schenking door een natuurlijk kind aan zijn wettige broers en zusters.

4. *Tussen ooms of tantes en neven of nichten :*

15 % op de eerste schijf van 500.000 F., enz... Toepasselijk op de schenking door een natuurlijk kind aan het wettig kind van de natuurlijke broeder of zuster.

Niet op de schenking door personen aan het aangenomen kind van hun broeder of zuster (cfr. art. 352 B.W.).

5. *Tussen alle andere personen (niet-verwanten) :*

20 % op de eerste schijf van 500.000 F., enz... Geldt voor de verwanten vanaf groot-oom of kleinneef inbegrepen ; ook voor de uit de echt gescheiden echtgenoten, tenzij er een nadere verwantschap bestaat ; voor de schenking door een natuurlijk kind aan de wettige broeders of zusters ; tussen kozijns.

II. EVENREDIG TARIEF VOOR :

54. 1. Schenkingen aan Belgische provincies, gemeenten, provinciale en gemeentelijke openbare instellingen nl. 6,60 % (cfr. art. 140, 1e reg.w.)

2. Schenkingen of inbrengsten om niet, aan Belgische verenigingen zonder winstbejag, aan aangenomen mutualiteitsverenigingen, aan beroepsverenigingen en internationale verenigingen met wetenschappelijk doel : nl. 8,80 % (cfr. art. 140, 2e reg.w.) ; wat de verenigingen zonder winstbejag betreft, dient aangestipt dat de bijdragen der leden niet belast worden.

3. Schenkingen en inbrengsten om niet aan instellingen van openbaar nut of aan rechtspersonen bedoeld onder nr. 2 hiervoor, zo de schenker of de inbrenger zelf, een instelling van openbaar nut is of een dezer rechtspersonen nl. 1,10 %.

III. VERMELDING, VERMINDERING

55. 1. Vermelding van de bloedverwantschap moet in de akte eventueel gedaan worden.

Bij gebrek aan die vermelding moet een aanvullende verklaring gevraagd worden (cfr. art. 168 reg.w.) (129) Bij onjuistheid : bijrecht, plus boete gelijk aan het ontdoken recht is eisbaar, ondeelbaar lastens schenker en begiftigde (cfr. art. 139 reg.w.)

2. Vermindering van het tarief op de helft geldt voor :

a. aan aanstaande echtgenoten,

b. van de huwelijksvoltrekking afhankelijk gestelde schenkingen.

c. door de bloedverwanten in opgaande linie (cfr. art. 132 reg.w.)

De vermindering is o.m. enkel toepasselijk op de akte van schenking vóór het huwelijk, het progressief recht wordt onmiddellijk geheven bij afwijking van art. 16 reg.w., doch de teruggave wordt toegestaan zo het huwelijk niet verwezenlijkt wordt, onder aftrek van het vast recht.

(129) Rec.gén., nr. 19.279.

BIBLIOGRAFIE

- TIBERGHIE, Albert, *Handboek voor fiscaal recht*, 2de uitgave, Brussel, 1967.
- VAN SOEST J., *Belastingsrecht*, Vooruitzichten van de Rechtswetenschap., Deventer, 1964.
- GENIN Emile et Freddy, *Commentaar op het wetboek der registratie-hypotheek- en griffierechten*, Brussel, 1940-1941.
- HUYGHE Urb., *Handleiding bij het wetboek der registratie-hypotheek- en griffierechten*, 7de Herdruk, mei 1965, Brussel, 1965.
- WERDEFROY Flor, *Registratierechten*, Algemene Praktische Rechtsverzameling, 1 oktober 1964.
- KLUYSKENS Albert, *Beginselen van burgerlijk recht*, Schenkingen en Testamenten, Deel III, Gent, 1930.
- SCHICKS, *Dictionnaire des droits d'enregistrement; de succession, de timbre, de transcription, d'hypothèque et de greffe*, Tome I-V, Bruxelles 1899-1912.
- KLUYSKENS P., *De vergeldende schenkingen*, Ac. Proef. Gent, 1950.
- KLUYSKENS met verwijzing naar Boitard, *Les contrats de services gratuits*, Ac. Proefschrift, Parijs, 1941.
- DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge*, Tome VIII Les Donations, Bruxelles, 1962, 2e édition.
- DONNAY Maurice, *Commentaar Wetboek der Successierechten*, Delen I en II, Brussel, 1949.
- VAN HOUTTE J., *Beginselen van het Belgisch Belastingsrecht*, Delen I en II, Gent, 1966.
- PLANIOL Marcel et RIPERT Georges, *Traité Pratique de Droit Civil Français*, Tome III, Paris, 1925.
- DEKKERS, *Handboek van burgerlijk recht*, Tome III, Giften, Brussel, 1958.
- GARNIER M., *Répertoire général et raisonné de l'enregistrement des domaines et des hypothèques*, 7e édition, Paris, 1915.
- HAUCHAMPS en GOTHOT, *Les droits d'enregistrement*, Uittreksel uit het Répertoire pratique du droit belge, 1934.
- BAERT in R.W., 1958-1959, blz. 827 en vlg. De natuurlijke verbintenis. Wetboek der registratie-hypotheek en griffierechten.
- BERGE K. *Leerboek der registratierechten*, 2 delen, 1934-1938.
- VAN DIJCK *Traité des droits d'enregistrement*, 1939.